

Svar

sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra við fyrirspurn frá Þorsteini Víglundssyni um samkeppni í mjólkuriðnaði og stuðning við hann.

1. *Var lagt mat á væntanleg áhrifá samkeppni á dagvörumarkaði áður en lög nr. 85/2004, um breytingu á lögum nr. 99/1993, um framleiðslu, verðlagningu og sölu á búvörum, voru sett og mjólkuriðnaði veittar margvislegar undanþágur frá samkeppnislögum?*

Með frumvarpi til breytinga á lögum nr. 99/1993 var stefnt að því að eyða þeirri réttaróvissu sem skapast hafði um það að gildandi búvörlög tryggðu ekki með nægjanlegri vissu að samráð, samruni og verðtilfærsla í mjólkuriðnaði væri undanskilið gildissviði samkeppnis-laga í samræmi við ætlun löggjafans. Mikill fjárhagsvandi hafði einkennt flest svið landbún-aðar og var slíkur vandi ekki einskorðaður við Ísland því að svipuð fjárhagsvandréði steðju-udu að bændum í nágrannalöndum okkar og víða um heim. Á Íslandi hafði mikið verið fjallað um orsakir vandas og ýmislegt nefnt í því sambandi en einkum þó:

- að þróun smásoluverðs landbúnaðarafurða færí hækkandi þrátt fyrir lækkandi afurðaverð til bænda og
- að óheft samkeppni við sölu landbúnaðarafurða, miðað við þáverandi markaðsaðstæður, tryggði hvorki sanngjarnit verð til framleiðenda né neytenda.

Í ljósi þessa var það almennt álit framleiðenda að almenn hagfræðileg rök um að samkeppni í viðskiptum efldu hagvöxt þyrftu að víkja fyrir markmiðum búvörlлага og sérstöðu landbúnaðarins, enda gæti það fyrirkomulag einnig orðið neytendum og þjóðfélaginu í heild til góða, til lengri tíma litið. Bent er á að markmið búvörlagara voru (og eru enn) m.a. að vernda byggðastefnu og tryggja að landbúnaðarvörur, sérstaklega ferskar mjólkurafurðir, sem eru dagvörur, yrðu í boði á viðráðanlegu verði fyrir alla landsmenn. Grundvöllur þess þótti vera að verðlagning ferskra mjólkurafurða hefði bein áhrif á útgjöld nær allra heimila í landinu og því var talið nauðsynlegt að tryggja ákveðið hámarksheildsölуверð á þeim til allra smásala, óháð staðsetningu á landinu.

Skorað hafði verið á þáverandi iðnaðar- og viðskiptaráðherra að taka samkeppnislögini til endurskoðunar með tilliti til sérstöðu íslenskrar búvöruframleiðslu. Sú leið var hins vegar ekki talin heppileg, m.a. á grundvelli þess að samkeppnislögini væru almenn lög. Til þess að kanna tengsl laga um framleiðslu, verðlagningu og sölu á búvörum (búvörlaga), nr. 99/1993, og samkeppnisлага fól þáverandi landbúnaðarráðherra þeim Árna Vilhjálmsyni hæstaréttar-lögmanni og Eiríki Tómassyni prófessor að skrifa álitsgerð um efnið og gera tillögur til breytinga á búvörlögum. Sérstaklega var þeim falið að leggja mat á hvernig hægt væri að tryggja virka samkeppni í framleiðslu og sölu búvara án þess að hagsmunir bænda og íslensks landbúnaðar væru fyrir borð bornir. Vísað er til álitsgerðar ofangreindra aðila um samkeppnismuhverfi í landbúnaði og stöðu búvöruframleiðslu gagnvart samkeppnislögum frá apríl 2004.

Í meginindráttum var það niðurstaða endurskoðunar á búvörlögum að í ljósi skuldbindandi samninga ríkisins við framleiðendur um styrki og að teknu tilliti til markaðsaðstæðna gæti verið nauðsynlegt að lögfesta skýr ákvæði í búvörlög sem undanskildu ákveðna þætti verð-

myndunar á heildsöluverði gildissviðs samkeppnisлага. Hins vegar þótti ljóst með hliðsjón af auknum alþjóðlegum skuldbindingum ríkisins um lækkun tolla og styrkja til landbúnaðar, m.a. innan Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar (WTO), að samkeppni á innanlandsmarkaði mundi harðna mikið í náinni framtíð.

Í frumvarpinu var því fylgt landbúnaðarstefnu búvörulaga eins og hún kemur fram í 1. gr. þeirra. Birtust þar glögglega markmið um að tryggja jöfnuð á milli framleiðenda og viðunandi kjör bænda. Jafnframt kom þar fram sú stefna löggjafans að framleiðsla búvara til neyslu og iðnaðar yrði í sem nánustu samræmi við þarfir þjóðarinnar og tryggði ávallt nægjanlegt vöruframboð við breytilegar aðstæður í landinu.

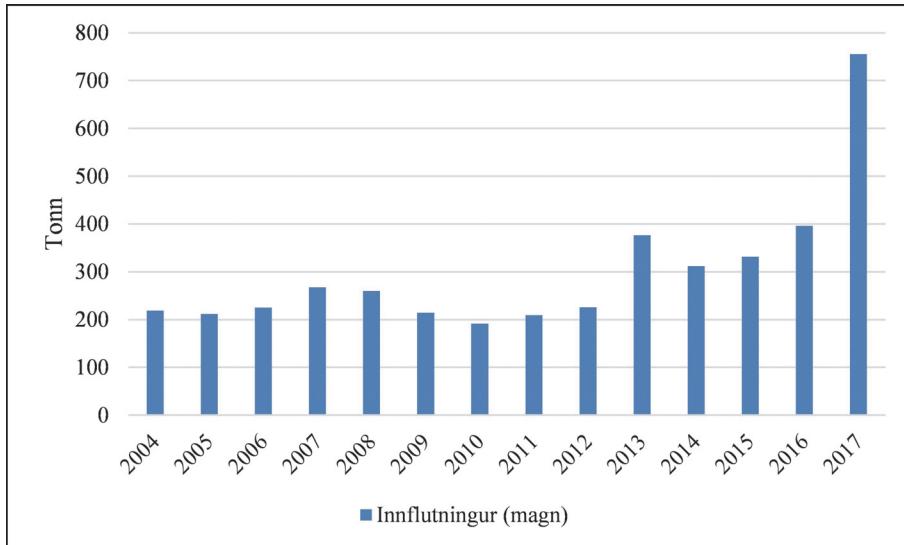
Í 51. gr. búvörulaga er sérstaklega vikið að markmiðum X. kafla laganna sem fjallaði á þeim tíma um framleiðslu og greiðslumark mjólkur á árunum 1998–2005. Samkvæmt greininni voru markmiðin m.a. að skapa rekstrarumhverfi fyrir framleiðslu og vinnslu mjólkurafurða sem leiddi af sér aukna hagkvæmni, bætta afkomumöguleika í mjólkurframleiðslu og jafnframt að viðhalda þeim stöðugleika sem náðst hefði milli framleiðslu og eftirsprungar. Í samræmi við framangreind sjónarmið var í frumvarpinu miðað við að ákveðnum greinum búvörulaganna yrði breytt til þess að gera afurðastöðvum í mjólkuriðnaði kleift að mæta harðnandi samkeppni erlendis frá þar sem líklegt þótti að tollar mundu lækka á samkeppnisvörum í kjölfar skuldbindinga ríkisins vegna samninga aðildarríkja Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar og þeirrar stefnu stjórnvalda að verðlagning á landbúnaðarvörum yrði gefin frjáls þegar markaðsaðstæður sköpuðust til þess að verðmyndun gæti orðið á grundvelli framboðs og eftirsprungar. Þar til markaðurinn gæti talist þroskaður í þeim skilningi var miðað við að starfsemi afurðastöðva í mjólkuriðnaði yrði undanskilin gildissviði samkeppnisлага en á móti yrði heildsöluverð helstu mjólkurafurða ákveðið af verðlagsnefnd eins og hafði verið. Var það talið líklegt til að ná fram nauðsynlegri hagræðingu hjá afurðastöðvunum án þess að verð nauðsynjavara til neytenda mundi hækka.

2. Hafa stjórnvöld lagt mat á áhrif þessara undanþágna eftir að löginn voru sett?

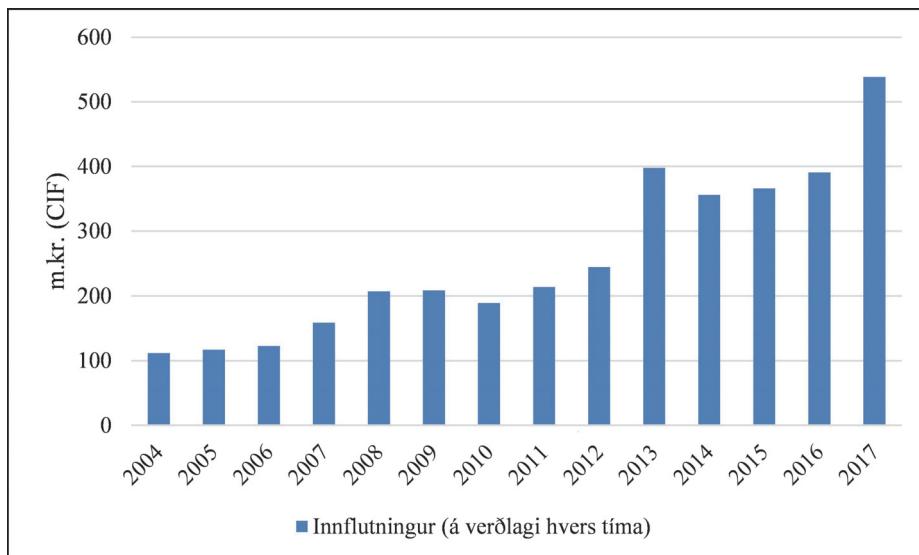
Stjórnvöld hafa ekki lagt mat á áhrif þessara undanþágna eftir að löginn voru sett. Þó er rétt að taka fram að ráðuneytið fékk þá Árna Vilhjálmsson hrl. og Eirík Tómasson prófessor til að vinna álitsgerð um samkeppnisumhverfi í landbúnaði og stöðu búvöruframleiðslu gagnvart samkeppnislögum árið 2004, sem vísað er til í svari við 1. tölul.

3. Hvernig hefur innflutningur á mjólk og mjólkurafurðum þróast á sama tíma og hvert er umfang hans í hlutfalli við innlenda framleiðslu?

Á mynd 1 má sjá þróun á samanlöögðu magni innfluttra mjólkurvara frá árinu 2004 til ársins 2017. Mynd 2 sýnir þróun á verðmæti samanlagðs innflutnings fyrir sama tímabil. Innflutningur ársins 2017 miðast við tímabilið desember 2016 til nóvember 2017, þar sem gögn fyrir desember 2017 eru enn ekki tiltæk. Innflutningur helst nokkuð stöðugur mestallt tímabilið en eykst nokkuð árið 2017. Ostar og ystingar eru nálægt 90% af verðmæti innflutnings öll árin. Í viðauka I má finna ítarlega töflu með tölulegum upplýsingum um: 1) magn innfluttra mjólkurvara, 2) verðmæti innflutnings á hafnarbakka erlendis í krónum á verðlagi hvers tíma (e. FOB) og 3) verðmæti innflutnings með flutningskostnaði til Íslands í krónum á verðlagi hvers tíma (e. CIF).

Mynd 1. Samanlagður innflutningur mjólkurvara (magn).

Heimild: Hagstofa Íslands, Samtök afurðastöðva í mjólkuriðnaði, útreikningar Hagfræðistofnunar Háskóla Íslands.

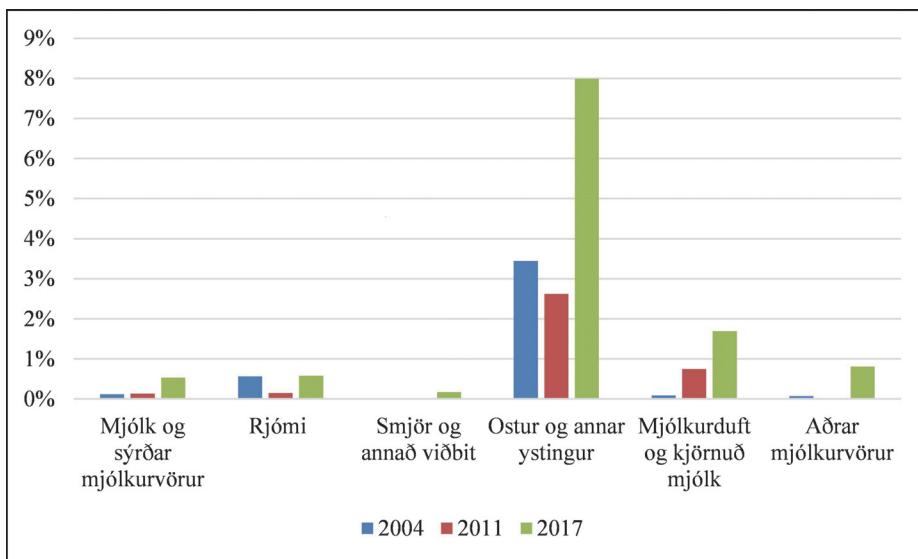
Mynd 2. Samanlagður innflutningur mjólkurvara (verðmæti).

Heimild: Hagstofa Íslands, Samtök afurðastöðva í mjólkuriðnaði, útreikningar Hagfræðistofnunar Háskóla Íslands.

Mynd 3 sýnir innflutning mjólkurvara í hlutfalli við innlenda framleiðslu í kílóum. Oft er betra að líta á markaðsverð í þessu samhengi frekar en magn, en ekki liggja fyrir upplýsingar um verðmæti innlendrar framleiðslu á smásölugrunni og því er hér horft til magns. Þá ber að hafa í huga að flokkar mjólkurvara eru fjölbreyttir. Draga má þá ályktun að kílóverð innfluttra osta sé að jafnaði hærra en innlendra osta. Þegar litið er til innflutnings í kílóum er

innflutningur ekki mikill á flestum mjólkurvörum í samanburði við innlenda framleiðslu. Innflutningur osta sker sig helst úr, en hann er á bilinu 3–5% af innlendri framleiðslu í kílóum talið. Árið 2017 hækkar sama hlutfall í 8%. Leiða má að því líkum að hlutfall verðmæti innflutnings sé þó eitthvað hærra en í magni talið. Algengt er að heild- og smásalar nýti tollkvóta eða flytji inn ýmsar tegundir mjólkurvara sem takmarkað framboð er af hér á landi, t.d. ýmsir sérstar. Árið 2013 var nokkuð flutt inn af smjöri, en lítið önnur ár. Rétt er að hafa í huga að í tölum um framleiðslu eru vörur sem fluttar eru út. Nokkuð er flutt út af smjöri, mjólkurdufti og öðrum mjólkurvörum, þannig að meira er framleitt hér á landi en það sem innlendir framleiðendur setja á íslenskan markað. Í framleiðslutölurnar vantar hins vegar tölur um mjólkurvörur sem unnar eru heima (seldar beint frá bónða). Í viðauka II má finna töluleg gögn um innlenda framleiðslu og innflutning sem liggja til grundvallar útreiknings á hlutfalli innflutnings.

Mynd 3. Innflutningur mjólkurvara – hlutfall magns innflutnings af innlendri framleiðslu.

Heimild: Hagstofa Íslands, Samtök afurðastöðva í mjólkuriðnaði, útreikningar Hagfræðistofnunar Háskóla Íslands.

4. *Hvernig hefur verðþróun mjólkur og helstu mjólkurafurða verið á sama tíma? Óskað er sundurliðaðra upplýsinga um verðþróun mjólkur og helstu mjólkurafurða í samanburði við þróun:*
 - a. *vísítölu neysluverðs án húsnæðis,*
 - b. *verðs á matvöru almennt,*
 - c. *verðs annarrar drykkjarvöru, þ.e. gosdrykkja, vatns og ávaxtasafa,*
 - d. *verðs á kjötvöru,*
 - e. *verðs á grænmeti?*

Upplýsingar um verðþróun má finna í töflum 1–5 hér á eftir. Verðþróun er sýnd á vísítöluformi þar sem notast er við árið 2004 sem grunnár og segja tölurnar til um hlutfallslega verðbreytingu miðað við vísítölu neysluverðs og verð á annarri matvöru (upptalinni í stafliðum 4. tölul.). Verðgögn eru fengin frá Hagstofu Íslands og miða þau við smásoluverð úr verslunum. Mjólkurvörur lækka almennt í verði miðað við aðrar vörur fyrstu ár tímabilsins en

hækka nokkuð eftir árið 2013. Miðað við gosdrykki, vatn og ávaxtasafa hafa mjólkurvörur hækkað þónokkuð. Verð á ostum hækkar minnst, en verð á mjólk og jógúrt mest. Athygli er vakin á að smásöluálagning á mjólkurvörum er frjáls en opinber verðlagning gildir um ákveðnar mjólkurvörur (þ.e. grunnvörur, svo sem nýmjólk, undanrennu, rjóma, smjör og brauðosta). Verðsamанburður þessi nær því bæði til breytinga á heildsölu- og smásöluverði.

Tafla 1. Verðþróun m.v. visitölu neysluverðs, án húsnaðis.

	Léttmjólk,		Súrmjólk, skyr,		Ostar
	Mjólk	undanrenna o.fl.	Jógúrt	rjómi o.fl	
2004	100	100	100	100	100
2005	82	84	88	89	96
2006	92	91	89	92	93
2007	93	90	83	89	87
2008	96	93	86	91	90
2009	95	91	94	93	91
2010	92	87	90	90	86
2011	94	89	91	91	86
2012	96	90	94	94	87
2013	96	90	100	96	88
2014	99	94	105	98	90
2015	106	99	106	101	94
2016	110	103	110	105	97
2017	117	111	118	112	103

Tafla 2. Verðþróun m.v. verð á matvöru almennt.

	Léttmjólk,		Súrmjólk, skyr,		Ostar
	Mjólk	undanrenna o.fl.	Jögúrt	rjómi o.fl	
2004	100	100	100	100	100
2005	85	87	91	92	98
2006	93	91	89	92	93
2007	95	93	85	91	90
2008	95	92	85	90	90
2009	94	89	92	92	89
2010	94	89	92	91	88
2011	96	91	93	93	88
2012	97	92	95	96	89
2013	96	90	100	96	88
2014	99	94	105	98	90
2015	102	96	103	98	91
2016	105	99	105	100	93
2017	111	106	112	107	98

Tafla 3. Verðþróun m.v. verð annarrar drykkjarvöru, þ.e. gosdrykkja, vatns og ávaxtasafa.

	Léttmjólk,		Súrmjólk, skyr,		Ostar
	Mjólk undanrenna o.fl.	Jógúrt	Ijómi o.fl		
2004	100	100	100	100	100
2005	90	92	97	97	105
2006	95	93	91	94	95
2007	111	108	99	106	105
2008	116	113	104	111	110
2009	115	110	113	112	109
2010	108	102	106	105	101
2011	110	103	106	106	100
2012	110	104	108	108	101
2013	114	108	119	115	106
2014	121	115	128	120	110
2015	134	126	134	128	119
2016	134	126	134	128	119
2017	144	137	146	139	127

Tafla 4. Verðþróun m.v. verð á kjötvöru.

	Léttmjólk,		Súrmjólk, skyr,		Ostar
	Mjólk undanrenna o.fl.	Jögurt	Ijómi o.fl		
2004	100	100	100	100	100
2005	74	76	80	81	86
2006	80	79	77	80	80
2007	82	80	74	79	78
2008	88	86	79	84	83
2009	98	93	96	95	93
2010	102	96	100	99	95
2011	100	95	97	97	92
2012	100	95	99	99	92
2013	99	93	103	99	92
2014	104	98	109	102	94
2015	107	101	108	103	95
2016	110	103	110	105	97
2017	116	110	117	112	102

Tafla 5. Verðþróun m.v. verð á grænmeti.

	Léttmjólk,		Súrmjólk, skyr,		Ostar
	Mjólk undanrenna o.fl.	Jögurt	rjómi o.fl		
2004	100	100	100	100	100
2005	89	91	96	97	103
2006	97	96	94	96	97
2007	98	96	88	94	93
2008	93	90	83	88	88
2009	94	90	92	92	90
2010	93	88	91	90	87
2011	99	93	96	96	90
2012	98	92	96	96	89
2013	97	91	101	97	89
2014	104	98	109	103	94
2015	106	99	106	102	94
2016	110	103	110	105	97
2017	122	116	123	118	107

Heimildir taflna 1–5: Hagstofa Íslands, útreikningar Hagfræðistofnunar Háskóla Íslands.

5. *Hvernig hefur stuðningur við mjólkuriðnað þróast á gildistíma laga nr. 85/2004 sem hlutfall af stuðningi við landbúnað alls?*

Kúabændur fá greiðslur frá ríkinu, en mjólkuriðnaðurinn sem slíkur fær engan beinan stuðning úr ríkissjóði. Efnahags- og framfarastofnunin, OECD, metur stuðning hins opinbera við bændur, annars vegar með beinum greiðslum úr ríkissjóði og hins vegar markaðsstuðning. Sá síðarnefndi felst í því að neytendur greiða hærra verð fyrir búvorur en þeir mundu gera ef ekki væru tollar á innflutnum búvörum. Það verð sem íslenskir bændur fá fyrir framleiðslu sína er borið saman við áætlað verð á innfluttri mjólk á sama framleiðslustigi.

Í töflu 6 má sjá að stuðningur við kúabændur á föstu neysluverði minnkur nokkuð árin 2007, 2010 og 2013, en eykst síðan tölувert undir lok tímabilsins. Í viðauka III má finna sambærilega töflu þar sem gildi fyrir öll árin 2004 til 2016 koma fram. Í lok tímabilsins munar ekki mjög miklu á stuðningi við kúabændur og því sem var árið 2004, ef mælt er á föstu neysluverði. Í svari við 6. tölul. fyrirspurnarinnar kemur fram að greiðslur úr ríkissjóði minnka með tímanum á föstu neysluverði. Af þessu má álykta að markaðsstuðningur hafi aukist, en við mat OECD á markaðsstuðningi hafa ýmsar breytur áhrif, svo sem þróun gjaldmiðla og heimsmarkaðsverð á mjólkurvörum. Með öðrum orðum eykst munur á verði á mjólk frá íslenskum bendum og innflutningsverði undir lok tímabilsins miðað við fyrstu árin. Þá sýnir taflan mat OECD á hlut opinbers stuðnings við kúabændur af tekjum þeirra. Opinber stuðningur er 75–80% af tekjum bænda fyrstu árin, hlutfallið lækkar í 50–60% árið 2007, en hækkar aftur í um 70% síðustu árin. Í töflunni sést einnig að stuðningur við kúabændur er jafnan nálægt helmingi þess stuðnings sem rakinn verður til einstakra búvara (e. PSE). Því gefur neðsta línan (sjá feitletrað) í töflunni sennilega bestu mynd af hlut kúabænda í heildarstuðningi við landbúnað.

Tafla 6. Stuðningur við landbúnað.

Á verðlagi hvers árs	2004	2007	2010	2013	2016
Stuðningur við mjólkurframleiðslu (m.kr.) ¹	6.867	6.017	7.360	7.275	12.116
Heildarstuðningur við einstaka vörur (e. PSE, m.kr.) ²	13.566	15.183	15.481	17.901	26.858
Miðað við fast neysluverð	2004	2007	2010	2013	2016
Stuðningur við mjólkurframleiðslu (m.kr.) ¹	12.967	9.739	8.977	7.809	12.330
Heildarstuðningur við einstaka vörur (e. PSE, m.kr.) ²	25.617	24.575	18.882	19.215	27.333
% stuðningur af tekjum baðna	77%	54%	49%	45%	71%
% stuðningur við mjólkurframleiðslu af PSE	51%	40%	48%	41%	45%

¹ *Malíkvarði á tilfarslur frá neytendum og skattgreiðendum til bænda, vegna framleiðslutengds stuðnings frá hinum opinbera (e. Producer single commodity transfers).*² *Malíkvarði á tilfarslur frá neytendum og skattgreiðendum vegna stuðnings við framleiðslu bívara, óháð eðli stuðnings, m.a. stuðningur vegna bívörusamninga og markaðsstuðningur (e. Producer Support Estimate).*

Heimild: Efnahags- og framfarastofnunin, OECD.

6. Hvernig hafa greiðslur til bænda og afurðastöðva þróast á föstu verðlagi á sama tímabili? Óskað er eftir sundurlíðun eftir tegundum greiðslna.

Kúabændur fá greiðslur frá ríkinu, en afurðastöðvar fá engan beinan stuðning úr ríkissjóði. Í töflu 7 má sjá að greiðslur úr ríkissjóði til kúabænda lækkuð nokkuð frá árinu 2004 til ársins 2010 miðað við fast neysluverð, en síðan hafa greiðslurnar lítið breyst. Alls lækka framlögin um tær 20% frá árinu 2004 til ársins 2016 á föstu neysluverði.

Tafla 7. Framlög til bænda á föstu verði.

Á verðlagi neyslu 2017	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Greiðslur til kúabænda	8.399	8.343	8.289	7.999	7.730	7.118	6.890	6.816	6.804	6.737	6.801	6.780	6.774
Greiðslur til sauðfjárbaðna	4.870	4.778	4.828	4.725	5.776	5.318	5.080	6.225	5.042	4.992	5.040	5.024	5.020
Greiðslur vegna grænmetis framleiðslu	795	624	586	688	662	555	557	567	565	560	571	600	638

Heimildir: Ríkisrekningur, Hagstofa Íslands, útreikningar Hagfræðistofnunar Háskóla Íslands.

Viðauki I – Innflutningur á mjólkurvörum, magn og verðmáti.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
Innflut magn (kg)														
Mjólk og syðrar mjólkurvörur	58.800	16.000	48.000	59.980	54.147	59.527	44.673	61.539	61.406	49.342	45.058	50.033	52.368	230.304
Rjomi	12.700	5.400	4.000	3.845	4.207	2.962	2.998	3.528	1.340	10.262	15.661	15.992	16.245	16.447
Sinjor og annað viðbit	-	100	-	20	30	24	50	71	89.021	121	173	173	678	4.086
Ostur og annar ystingur	146.900	190.100	173.100	203.341	201.493	151.724	143.935	143.916	162.632	227.700	250.749	265.532	326.669	504.293
Mjólkurduft og kjörnuð mjólk	800	2.400	2.600	3.997	7.832	3.190	6.564	8.953	10.136	14.131	16.695	10.996	11.115	20.067
Aðrar mjólkurvörur	2.600	1.000	10.300	27.462	8.230	2.619	1.500	52	4.124	16.571	11.816	18.164	27.046	27.033
Alls	218.400	211.500	225.200	267.166	259.867	214.243	191.630	209.033	225.449	376.325	311.589	331.730	395.960	755.130
FOB verð (kr.)	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
Mjólk og syðrar mjólkurvörur	6.142.000	1.594.000	5.731.000	7.043.320	9.909.526	15.081.344	10.635.598	14.930.470	16.215.843	12.609.864	12.411.355	15.865.764	19.258.307	53.781.599
Rjomi	2.311.000	1.035.000	792.000	728.509	1.112.786	1.282.702	1.335.820	2.071.218	2.134.073	5.309.760	7.027.328	7.613.725	7.016.202	5.607.029
Sinjor og annað viðbit	25.000	63.000	177.000	-	18.556	41.340	29.568	77.296	78.064	63.853.587	218.279	138.243	750.683	2.085.805
Ostur og annar ystingur	86.230.000	99.162.000	97.734.000	127.308.596	170.433.006	175.887.561	163.880.087	182.452.726	209.906.382	294.133.764	313.486.721	318.647.858	337.670.853	430.548.805
Mjólkurduft og kjörnuð mjólk	800	2.400	2.600	3.997	7.832	3.190	6.564	8.953	10.136	14.131	16.695	10.996	11.115	20.067
Aðrar mjólkurvörur	2.600	1.000	10.300	27.462	8.230	2.619	1.500	52	4.124	16.571	11.816	18.164	27.046	27.033
Alls	94.708.000	101.854.000	104.434.000	135.080.425	181.473.874	192.292.747	175.881.073	189.531.710	228.334.362	375.906.975	333.143.683	342.265.590	364.676.045	492.023.288
CIF verð (kr.)	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
Mjólk og syðrar mjólkurvörur	7.950.000	1.926.000	6.636.000	8.716.844	12.125.494	17.345.549	12.185.902	17.601.240	19.347.499	14.943.912	14.279.759	18.199.906	21.699.361	63.183.767
Rjomi	2.964.000	1.484.000	1.143.000	1.219.230	1.664.288	1.799.192	2.070.560	2.870.717	3.014.558	6.944.490	8.743.798	9.142.480	8.491.053	7.370.991
Sinjor og annað viðbit	41.000	86.000	217.000	-	19.394	59.988	36.149	90.452	92.874	64.965.087	255.130	161.466	791.539	2.299.913
Ostur og annar ystingur	100.589.000	113.674.000	114.593.000	148.870.366	192.927.103	189.061.925	174.962.465	193.029.178	221.890.173	311.010.272	332.902.087	338.469.596	359.700.206	465.722.223
Mjólkurduft og kjörnuð mjólk	241.000	1.058.000	1.204.000	1.993.357	5.360.383	2.857.702	4.706.381	7.797.036	9.155.479	11.992.313	14.048.677	10.069.556	8.968.381	9.779.409
Aðrar mjólkurvörur	812.000	261.000	1.286.000	3.208.737	1.492.141	1.228.995	316.471	18.670	2.203.685	9.740.299	7.061.093	9.967.128	23.008.399	13.810.799
Alls	111.544.000	117.170.000	122.589.000	158.806.440	206.736.279	208.266.654	189.255.076	213.591.587	244.345.004	397.863.761	356.180.774	365.973.448	390.682.159	538.576.894

*des. 2016-nóv. 2017

Hennil: Hagstofa Íslands, Samtök afurðastöðva í nýjukuriðnaði, útreikningur Hagfroðistofnunar Háskóla Íslands.

Viðauki II – Innflutningur og framleiðsla á mjólkurvörum í kílóum.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
Innleid framleiðsla, kg														
Mjólk og sýrðar mjólkurvörur	47.941.575	47.416.944	47.220.891	47.040.484	47.803.019	49.767.731	47.496.121	45.679.876	44.597.003	43.564.194	43.401.757	43.363.608		
Rjómi	2.237.050	2.326.335	2.370.848	2.396.038	2.311.958	2.300.441	2.401.533	2.462.209	2.664.002	2.985.274	3.375.113	4.205.568	2.824.948	
Smjör og annað viðbit	1.933.141	2.198.369	2.168.596	2.504.004	2.598.928	2.444.614	2.372.909	2.576.063	2.486.331	2.206.904	2.162.137	3.226.742	3.553.540	2.385.000
Ostur og annar ystingur	4.265.128	4.436.904	4.702.550	4.910.805	5.086.439	4.993.241	5.250.787	5.492.714	5.876.350	5.776.627	6.065.151	6.258.818	6.311.000	
Mjólkurduft og kjörnuð mjólk	877.090	661.563	647.155	857.098	1.479.822	1.223.946	1.271.961	1.200.108	1.244.971	913.088	943.251	840.963	1.114.508	1.186.000
Aðrar mjólkurvörur	3.499.320	4.705.173	4.121.035	3.815.803	3.711.118	3.588.731	3.179.547	3.412.464	3.690.994	3.833.844	3.674.935	3.424.442	4.560.891	3.328.000
Innflutningur, kg														
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
Mjólk og sýrðar mjólkurvörur	58.800	16.000	48.000	59.980	54.147	59.527	44.673	61.539	61.406	49.342	45.058	50.033	52.368	230.304
Rjómi	12.700	5.400	4.000	3.845	4.207	2.962	2.998	3.528	1.340	10.262	15.661	15.992	16.245	16.447
Smjör og annað viðbit	-	-	100	-	20	30	24	50	71	89.921	121	173	678	4.086
Ostur og annar ystingur	146.900	190.100	173.100	203.341	201.493	151.724	143.935	143.916	162.632	227.700	250.749	265.532	326.669	504.293
Mjólkurduft og kjörnuð mjólk	800	2.400	2.600	3.997	7.832	3.190	6.564	8.953	10.136	14.131	16.695	10.996	11.115	20.067
Aðrar mjólkurvörur	2.600	1.000	10.300	27.462	8.230	2.619	1.500	52	4.124	16.571	11.816	18.164	27.046	27.033
Hlutfall, %														
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
Mjólk og sýrðar mjólkurvörur	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%
Rjómi	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%
Smjör og annað viðbit	-	-	0%	-	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Ostur og annar ystingur	3%	4%	4%	4%	4%	3%	3%	3%	3%	4%	4%	4%	5%	8%
Mjólkurduft og kjörnuð mjólk	0%	0%	0%	0%	1%	0%	1%	1%	1%	2%	2%	1%	1%	2%
Aðrar mjólkurvörur	0%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	1%	1%

*des. 2016-nov. 2017

Hemild: Hagstofa Íslands, Samtök afurðastöðva í mjólkurkronaði, útreikningur Hagfæstistofnunar Háskóla Íslands.

Viðauki III – Stuðningur við kúahændur og heildarstuðningur við landbúnað (OECD).

Á verðlagi hvers árs	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stuðningur við mjólkurframleiðslu (m.kr.) ¹	6.867	7.097	7.295	6.017	7.265	8.010	7.360	7.781	8.827	7.275	9.966	12.730	12.116
Heildarstuðningur við einstaka vörur (e. PSE, m.kr.) ²	13.566	14.547	16.544	15.183	16.124	14.678	15.481	16.095	18.926	17.901	22.401	26.190	26.858
Miðað við fast neyshverfi	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stuðningur við mjólkurframleiðslu (m.kr.) ¹	12.967	12.880	12.401	9.739	10.460	10.297	8.977	9.126	9.842	7.809	10.494	13.176	12.330
Heildarstuðningur við einstaka vörur (e. PSE, m.kr.) ²	25.617	26.400	28.124	23.214	18.869	18.882	21.103	19.215	23.566	27.108	27.333		
% stuðningur af ekjum þænda	77%	79%	75%	54%	60%	58%	51%	49%	58%	45%	58%	70%	71%
% stuðningur við mjólkurframleiðslu af PSE	51%	49%	44%	40%	45%	55%	48%	47%	41%	44%	49%	49%	45%

¹ Meiltkvöði á tilfærslur frá neyendum og skattgreindum stuðnings frá hinum opinbera (e. Producer single commodity transfers).

² Maelfyrirvara á tilfærslur frá neyendum og skattgreindum stuðnings frá framleiðslu bavar, óháð eðli stuðnings, m.a. stuðningur vegna bívörusamninga og markaðsstuðningur (e. Producer Support Estimate).

Heimild: Efnahags- og framfarastofnunin, OECD.